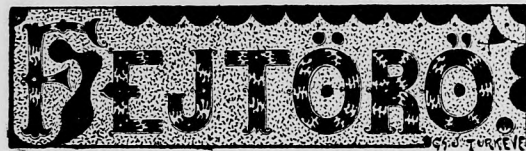

Diákelőadások Bécsben. Olvasóinkat bizonyára érdekelni fogja az a dolog, hogy a bécsi Császárijubileumi Színház igazgatósága a budapestiekhez hasonló előadásokat rendez a középiskolák tanulói számára. Április és május havában előadásra kerülnek: «Iphigenia Taurisban» Goethetől, «Turandot» Schillertől, «Hermann esztája» Kleisttől, «Saffo» és «A tenger és a szerelem hullámai» Grillparzertől, «Tiberius Gracchus» Barhtól. Szombat délutánonként lesznek az előadások. A színházjegyeket 50—20 krajczárért kapják az osztrák kollégák.

Diákhangversenyek. A losonczyi főgimnázium ifjúsága — írja tudósítónk — szombatonként a saját gyönyörködtetésére koncertet tart, a hoi énekelnek, hegedűn és zongorán játszanak. Ezt minden második vasárnap u. n. «diákhangverseny» váltja fel, melyen vendégek is szoktak megjelenni. Latkóczy Mihály tanár itt legutóbb két ízben művelődéstörténeti előadást tartott.

Titelje: Fejtörő az elme sportja.

Rovatvezető: Csizsár József.

Kémiai kérdés:

Melyik az a növényi alkaloid, mely a morphiom fő alkatrésze. Keserű ízű. Meleg vízben és borszeszben oldható. Kis adagokban bódító szerül és fájdalomcsillapító szerül használják. Nagyobb adagokban mérges.

Történelmi kérdés:

Ki az a két mondai alak, kik állítólag az angol-szász uralom megalapítói voltak Britanniában 449 körül. A brittek hívására a pictek és kaledonok ellen az angol-szászok élén megjelentek Britanniában és ott megtelepedtek.

Irodalomtörténeti kérdés:

Ki volt azon magyar költő a nemzetiségi küzdelmek korából, ki könnyed lyrai versei által lett nevezetes. Előbb katonai pályán, később az udvari kamaránál szolgált; született Bősön (Pozsony m.), 1703 december 11-ikén, meghalt 1764 deezember 22.

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1899. április 13.

A 13. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számtani kérdés: 20 hét múlva. **Történelmi kérdés:** Hurbán Miloszláv József, panszlav igazgató. **Képrejtvény:** Egy gondolat bánt engemet.

Helyesen fejtették meg: Venetianer Frigyes, Zsögöd Lajos, Herz Pál, Pethe Jenő, Scherz Alfréd, Kerékgyártó György, Vorlicsek Frigyes, Diós István, Kinsky Jenő, Kelemen Imre, Krafka Boriska, Tille Gyula, Schwitzer Zoltán, Vaskó István, Bagoly S., Langfelder Béla, Széll Akos, László Sándor, Ruffy Kálmán, Horváth István, Edelstein Aladár, Puskás Jenő, Friedrich Ferencz, Laban Antal, Koszorús Kálmán, Szeremley Császár Loránd, Niegreis János, Litsék Zoltán, ifj. Izsák Gyula, Dankó Gyula, Tyirin Sebestyén, Hammang József, Emenet György, ifj. Stiegler Lajos, Herczeg Dezső, Zomody József, Luspay Sándor, Gáyer Gyula, Joannovits Gy., Leufer Ödön és Rezső, Vadas Zoltán, Polnitzky Leó, Niedermayer Gyula, Pappszász Tamás, ifj. Barthonek Károly, Jakabb Gyula, Kunetz Béla, Viski Lator László, La Borda Jenő, Gramitz Géza, Balkányi Kálmán, Tenner Pál, Czira Endre, ifj. Paksy József, Groedel Lajos, Blumenschein Henrik, Pivny A., Osztróvszky József és Antal, Névedí Botka Andor, *Harmath Győző*, Téglás Géza, Weisz Ernő, Weiller Vilmos, Fialovits Béla, Benedek István, Tóth Elek, Pláger Leó, Wágner László, Váczy József, Kronstein Béla, Friedrich Ferencz, Fejes István, Szenyovszky Ferencz, Horváth Dezső, Laezkó Géza, Schmid Károly, Puskás Endre, Fiedler Kálmán, Benkó Jenő, Hübner János.

A kifizetett könyvjutalmat, Brozik: «Középkori ázsiai utazók» cz. művet *Harmath Győző* VI. o. tanuló nyerte el Szamosujvárt.

SZERKESZTŐI TELEFON.

S. A. Arad. Arany balladái, a Toldi és Toldi estje bizonyára a legértékesebbek a M. K. eddigi füzetek közt. **B. K.** Debreczen. Az egyes lappéldányokat a kiadóhivatal 10 kr-ával küldi meg. A könyvet elküldtük. — **N. B. A.** Zalaegerszeg. A «T. L.» eddigi évfolyamai közül csak az I. kapható 3 frt-ért, a III. köteve 5 frt-ért, — ezek csak Hangos Antalnál rendelhetők meg, Bpest, Calvin-tér 5., a pénz előleges beküldése mellett. Az V. évfolyam a Franklin-Társulatnál kapható köteve 6 forintért. — **ifj. W. Gy.** Budapest. Ki fogjuk adni, — sőt képeket is keresünk hozzá. — **G. K.** Mielőbb beosztjuk. — **T. P.** Arad. Mi egyikét sem közöltük, hanem a tudósítás alapján újat készítettünk. Hogy a vetélkedésnek végét vessük, küldjék be mind a ketten a legközelebbi tudósítást, s a melyiké jobban lesz megírva, az lesz a győztes. A melyik pedig több előfizetőt gyűjt, az könyvjutalmat is fog kapni. — **M. Zs.** Bpest. A közlemény nem vált be. — **F. S.** Vác. Kiadtuk bírálatra; ha megjelenik, akkor jó, ha nem, abból megérti a kritikát. **K. T.** Késmárk. A fumei tengerészeti akadémiába való felvétel feltételeiről a múlt évfolyamban közöltünk egy pályázatot. Ott mindent megtalál. — **R. K.** Budapest. Jelentkezék a kiadóhivatalnál s kellő igazolással azonnal megkapja. — **J. J. N.** Enyed. A Cserey-féle, Hermann Ottónak azt a könyvét nem ismerjük. — **Zs. L.** Úgyes rajzoló lesz kis hívnünk, — mi azonban el vagyunk látva képrejtvényekkel.

!!! Gyűjtők figyelmébe!!!

8149

«VILÁGPOSTA»

czím alatt érdekes tartalmu képeslevelezőlap és levélbélyegűjság jelent meg.

Előfizetési ára egész évre 2 frt, félévre 1 frt. A lap kiadóhivatala Faludi Zsigmond előnyösen ismert levélbélyegűzletében VII., Erzsébet-körút 28. szám alatt van.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjúsági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	FŐMUNKATÁRS:	SZERKESZTŐSÉG:
Negyed évre ... 1 frt 20 kr.	DE RUPP KORNÉL	GAAL MÓZES.	Budapest, IX., Soroksári-u. 31.
Fél évre ... 2 frt 40 kr.			KIADÓHIVATAL:
Egész évre ... 4 frt 80 kr.			Budapest, IV., Egyetem-utca 4
<i>Mejjenlik minden vasárnap.</i>	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.		<i>Kéziratokat nem adunk vissza.</i>

Az ifjúsági előadások műsora.

I.

Az ifjúsági előadásoknak messzire kiható, nagy jelentőségét legfőlebb csak a megrögzött rövidlátás tagadhatja.

Kiterjed ez a jelentőség egyrészt a jelenre, másrészt a jövőre.

A *jelenre* az által, hogy a színház az iskolai tanulmányoknak egyik lendítő, előmozdító tényezőjévé szegődik; a *jövenlőre* az által, hogy egy izlésben finomultabb nemzedék nevelkedik. Mert izlés változtatni épp oly nehéz, mint erkölcsöket. Korunk pedig szintoly híres rossz drámai izléséről, mint rossz erkölcséről. Az átalakító munkát még irmagjában kell kezdeni: az ifjúságnál. Az az ifjú, ki az igazán szép és nemes színjáték levegőjét szítja be, nem kívánczik a — mocsárlég után, nem tapsol igen sok dolognak, a mit manap megtapsolnak, mert helyes érzéssel föl ismeri, hogy ez nem szép, ez nem művészi, ez nem nemes.

Ez a jelenben gyökerező és a jövőre néző fontosság természetessé teszi, hogy az ifjúsági előadások műsorának összeállításában a legmélyebbre ható gondot kell kifejtetni.

Nem szabad elteveszteni az iskolai tanulmányokkal való összhangot; nem kell feledni, hogy sok költő megfelelkezik arról, a mit már Aristophanes hirdet, hogy

A költő a rosszat rejtse, takarja,
Ne pedig mutogassa, bizony!

Azaz szem előtt kell tartani az ifjúság lelki és esztétikai szükségleteit.

Negyven darabot szemeltek ki előadásra az ifjúság számára, de nem mint véglegesen megállapítottat, hanem véleményadásra kérték fel a fővárosi iskolák irodalom-tanárait. A jegyzék megfordult a nyilvánosság előtt is. Kötelességünknek tartjuk, hogy olvasóink előtt véleményt valljunk. Megjegyzendő, hogy az igazgatóság néhány évtized repertoirjából válogatta ki e

darabokat; mi tekintet nélkül arra, hogy előadattak-e, fogunk színi műveket ajánlani, mivel-hogy az ifjúság szükségleteire kell a fősúlyt vetni.

Időrendben haladva, a görög drámát csak Sophokles *Elektrája* képviseli. E helyett jobb szeretnők a legmintaszerűbb antik tragédiát: *Antigonét* látni. A határtalanul nemes Antigone tiszta drámai hatást idéz elő az ifjú szívekben, míg a féktelen, bosszúvágyó Elektra — Jászai Mari asszony markans ábrázolásában — mélyen megrendíti a fiatalságot. Euripidestől alkalmas az *Iphigenia Aulisban*. Aiszkhylosz megérdemelne, hogy egy darabban képviselve legyen: *Agamemnonnal* vagy a *Perzsákkal*. Es újszerű bár, de bátran ajánljuk Aristophanesnek két vigjátékát, melyek mentek az alacsonyoktól: a «Madarakat» és «Felhőket». A *Madarakat* az angol egyetemeken, kivált Cambridge-ben nagy hatással adják; a *Felhőket* pedig múlt évben játszották el a László-féle gimnázium diákjai. Ez utóbbi már annyiban közel fekszik az ifjakhoz, hogy Socrates a középpontja; persze a Memorabiliák és az Apológia bölcsétől elütő Socrates ez, de arra való az előzetes felolvasás, hogy a költő czélzatát megvilágítsa.

A shakspere-i drámát egy nyolczas sorozatban mutatja be a jegyzék, a következő darabokkal: Coriolanus, Julius Caesar, Lear király, Macbeth, Szentivánéji álom, Velencei kalmár, János király, Vizkereszt. Shakspere művészetét a legkülönbözőbb oldalokról világítja meg e szépen összeállított sorozat; mely dicséretreméltó tekintettel van az iskolában olvasni és fejtegetni szokott Shakspere-darabokra, ám «János király» helyett inkább az érthetetlenül kiharadt *Hamlet*, a «Vizkereszt» romantikája helyett a *Tévedések vigjátékának* egészségtől duzzadó komikumát ajánlanók.

Legsikerültebb a Molière vigjátékából való összeállítás: A fősvény, Képzelt beteg, Misantrop, Tartuffe, Tudós nők, — gyönyörű ciklus! Nincs hozzá szavunk.

A szemlélődést jövő számunkban folytatjuk.

AZ ORINOCON FÖLFELÉ.

Írta Verne Gyula. Fordította Gaal Mózes. 16

— Bizza reám őt! . . . Megmentem Jeant . . . Maga nem tud úszni!

Helloch beleugrott a vízbe. Éppen a kellő időben sikerült Jeant megragadnia s partra úszott vele.

— Ne féljen! . . . Itt vagyok! Megmentem önt! — suttogta a fülébe.

Jean eszméletlenül feküdt az erős férfiú karjában, feje reá hanyatlott a Helloch vállára.

Helloch letette a földre, s igyekezett magához téríteni. Ez alatt a három falca is nagy nehezen parthoz vergődött, s Martial odarohant a földön fekvő Jeanhoz:

— Gyermekem! . . . Édes gyermekem! — zokogott kétségbeesve.

— Martial! . . . Kedves jó Martial! — szólalt meg halkán Jean s felnyitotta a szemét. Aztán újra lehullottak szempillái, s elvesztette újra eszméletét, de még előbb meleg, hálás pillantást vetett a mellette térdelő Hellochra, kinek az életét köszönhette.

San-Fernandótól már csak ötszáz lépés választotta el utasainkat. Helloch föl akarta emelni Jeant, hogy vigye, de Martial erőlesen közbe szólott:

— Ha úszni nem tudok is, erő van a lábamban, majd elviszem én . . . én viszem őt!

Ennyi volt a köszönet. Többel egy szóval sem említette.

Estére San-Fernandóban voltak.

XV.

San-Fernando.

Az Atapabo-t és Guaviart azon a helyen, a hol az Orinoco-ba belészakadnak, egy félszigethez hasonló darab föld választja el egymástól. A két folyó közül az egyik keletről, a másik nyugatról mossa ezt a félszigetet.

San-Fernando ennek a félszigetnek a nyugati részén fekszik, a tenger színe felett kétszázharminczhét méter magasságban, Solano alapította 1757-ben. Természetadta előnyös fekvése miatt előreláthatólag felvirágozott, mert számos vízi út köti össze Dél-Amerika tartományaival. Mindazonáltal a san-fernandobeliek sokáig nem tudták ezt az előnyös helyzetet kiaknázni. Midőn Chaffanjon 1887-ben ott járt, nem talált egyebet egy jókora nagyságú falunál. Azóta jelentékenyen szaporodott lakóinak a száma.

Ez idő szerint legfeljebb öt-hatszáz lakója van. Csolnakok készítésével foglalkoznak, kaucsukkal kereskednek, gyümölcsöt — főleg a piriguoapalmáét — árulják.

A lakosok részint európaiak, részint négerék és baniva-indiánusok. A venezueliai köztársaság kormányzója gyakorolja itt a főhatalmat, hadserege mindössze néhány katonából áll. Ha a környéken garázdálkodó indiánus rablóbandákat

kell megfékezni, ez a kis sereg a környékből toborzott vagy önként jelentkező ujoneczokkal szaporodva áll ki a sikra.

A baniva-indiánusok kiválanak a többi indiánus-törzsek közül erős, izmos testalkattal, értelmes arczukkal; szinte azt mondhatnók, hogy nemesebb vér csörgedez az erőben. Szeretnek dolgozni is, ügyes mesteremberek, s ha valamit szereztek, azt meg is tudják becsülni; foglalkoznak halászattal és vadászattal. Egy részüket a fáradhatatlan és buzgó hittérítők megnyerték a katolikus vallásnak, amde azért ősi szokásaikból kivétkeztetni még a mai napig sem tudták.

San-Fernandóban hiába keresnénk palotát vagy díszes házat: kunyhók és falusi házak vannak ott mind, de akad néhány olyan hajlék is, melynek a berendezése elég kényelmes. Az amerikai három tudós a kormányzónál szállt meg. Martial és unokaöcsese a kikötő közelében keresnek majd holmi vendégfogadó-félt, a hol annyira-mennyire kényelmesen elhelyezkednek, s megkezdhetik puhatolózásaikat.

Helloch és Paterne elhatározták, hogy falcajukon tanyáznak továbbra is, mert már nagyon hozzá szoktak, s úgy vélekedtek, hogy ennél kényelmesebb szállást San-Fernandóban úgy sem találnának.

Azt talán említenünk sem kell, hogy a három falca legénysége a chubasco dühével daczolva szerencsésen eljutott a san-fernandói kikötőbe.

Mielőtt a San-Fernandóban való tartózkodás részleteit beszélnek el, térjünk vissza utasainkhoz, kiket a folyó partján hagyunk el, a mint San-Fernandóba igyekeztek.

Martial ölébe véve vitte Jeant, utána ballagott Helloch és Paterne, a tudós geográfusok elül haladtak. Paterne biztosította a vén katonát, hogy nem kell semmitől tartani, a kézi gyógyszerár még nem ürült ki, s az ifjút egy nyugodt éjszaka újra erőre segíti.

— Jól van . . . jól — dörmögött Martial — hiszen nincs semmi baj! . . . Nem kell semmi patika az öcsémnek. Csak a bárka megérkezzék, aztán nem búsulunk.

— Néhány óra múlva a kikötőben lesz a «Galinetta» — jegyzé meg Helloch.

— Úgy . . . úgy! . . . Csak valamelyes szállást találjunk San-Fernandóban, hogy Jean alhassek . . . Igaz, a Helloch úr, köszönöm, hogy megmentette őt!

A mint e kurta-furesa hálászózatot nagy belső viaskodás után kiszorította a torkán, ugyancsak gyanús pillantással kémlelte Hellochot, hogy mit fog válaszolni.

Helloch bölintott a fejével, s néhány lépéssel hátrább maradt.

A kis karaván beérkezett San-Fernandóba, s Martial a Miguel úr segítségével két szobácskát bérelt ki a maga és unokaöcsese számára. Jean lefeküdt, Martial pedig az ajtó küszöbére leült és őrizte.

Másnap Paterne kétszer-háromszor is ellátoga-

tott hozzájuk, s tudakozódott Jeanról, hanem a barátja — isten tudja miért — nem jött vele. Talán ki akarta kerülni Jeannak a hálálkodását.

Mihelyt a falcák a kikötőbe érkeztek, Martial egy csomó ruhát vitt a kvártélyba — a Jean számára.

Paterne harmadszori látogatása alkalmával már személyesen találkozott a Kermor ezredes fiával, pedig a vén katonának egy cseppet sem volt inyére, hogy unokaöcsese még tovább is barátkozzék a francziákkal.

— Épesség-gel semmi bajom sines, Paterne úr — mondá az ifjú.

— Iszen mondtam én, hogy katonadolog volt — vágott közbe Martial.

— Igaz, igaz — vélekedék Paterne, — de nagyon szomorú vége is lehetett volna, ha barátom . . .

— Bizony Helloch úrnak köszönhetem, hogy élek — mondá komoly hangon Jean — s ha majd találkozom vele, azt sem tudom, miképen köszönjem meg neki . . .

— Ő csak kötelességét teljesítette — vágott közbe Paterne — s még akkor is, ha ön nem lett volna földünk —

— Persze . . . persze — sietett eljött venni minden bizalmaskodásnak Martial, — hiszen úgy van, s ha majd találkozunk Helloch úrral.

Hanem aznap délelőtt nem találkoztak vele. Helloch nem akart a falcától eltávolozni. Nagyon komoly volt, valamin töprengett. Ez a hallgatósága nem kerülte ki barátja figyelmét.

Mindazonáltal Jean és Helloch délután mégis találkoztak Mirabal úrnál, annál a derék aggastyánnál, a kihez Helloch ajánló-levelét kapott volt még Franciaországban, s a ki bizonyosan tud valamit Kermor ezredesről. Martial és Jean is fölkeresték az öregot.

Jean kezét szorított Helloch úrral, de feltűnt

neki, hogy az a régi bizalmas barátság, melynek Helloch annyi bizonyágát adta, mintha hiányzott volna Helloch szavaiból.

Mirabal úr igen szívesen fogadta vendégeit, s midőn megtudta, hogy miről van szó, készséggel felajánlotta szolgálatát.

Mindenekelőtt azt kellett megtudni, hogy Mirabal úr nem emlékszik-e arra, hogy Kermor ezredes megfordult San-Fernandóban?

A válasz nem volt biztató Jeanra, mert az öreg úr nem tudott teljességgel semmit Kermor ezredesről, bármennyit törté is rajta a fejét, a Kermorezredes nevét sohasem hallotta előbb.

Jeannak összeszorult a szíve, a szeméből pedig kicsordult a köny.

— Mióta lakik Mirabal úr San-Fernandóban? — kérdé Helloch.

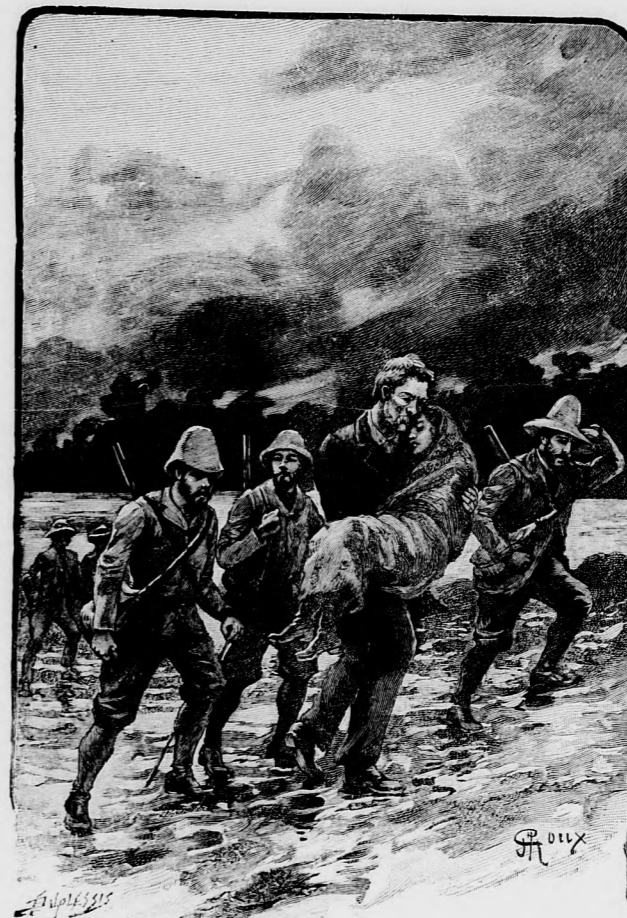
— Több, mint negyven esztendeje lakom itt. Egyszer-kétszer ha elmozdultam hazulról, akkor is nagyon rövid időre. Ha Kermor ezredes itt járt volna, lehetetlen, hogy meg ne tudtam volna, mert San-Fernando, a mint látják kis község, s abban az időben még kisebb volt.

— Atyám tizenhárom évvel ezelőtt jött el Franciaországból, barátait azonban nem avatta be titkába, sőt még Martial örmesternek sem mondotta meg, hogy mi a szándéka.

— Nem bizony — jegyzé meg az örmester — tudom, hogy nem engedtem volna el hazulról.

— Ön sem tudott atyja elutazásáról, kedves ifjú barátom? — kérdé nyájasan Mirabal úr.

— Nem voltam akkor otthon. Anyámmal együtt a gyarmaton éltünk, aztán hazafelé indulva hajótörést szenvedtünk, anyám szegény odaveszett . . . Atyám e szomorú hír vételekor úgy hallotta, hogy én is odavesztem, s ekkor érlelődött meg benne a terv, hogy világgá megy. Én csak évek múlva kerültem haza Bretagneba, de akkor már atyám

MARTIAL ÖLÉBE VÉVE VITTE JEANT.

rég nem volt otthon . . . Ez óta biztos hírt nem tudunk róla.

— Nos, ön mégis bizakodik abban, hogy San-Fernandóban nyomára bukkan atyjának? — kérde Mirabal.

— Bizom benne, mert atyám 1879-ben San-Fernandóból levelet írt egyik barátjának.

— Hm, ez már valami . . . — tünődék Mirabal úr, — ha ugyan nem tévedünk, . . . mert van még Venezuelában egy másik San-Fernando is, az Apures melletti . . .

— Nem, nem, a levél határozottan az Atapabo melletti San-Fernandóból jött. A posta-bélyeg bizonyítja. 1879. június 5-dikén adták fel.

Az öreg hosszan elgondolkozott. Igyekezett visszaemlékezni arra az időre.

— Nekem úgy tetszik, hogy akkor tájban itthon voltam, de Kermor ezredest nem láttam, róla beszélni sem hallottam.

Jeant ez a nyilatkozat még jobban lesújtotta. Fájdalmas sóhaj szakadt fel a kebeléből.

Helloch nem állhatta meg, hogy ne szóljon:

— Jean (most már nem «kedves» Jean), önnek nem szabad kétségbeesnie. Én meg vagyok győződve arról, hogy Kermor ezredes itt járt San-Fernandóban, a nélkül, hogy Mirabal úr tudna valamit az ittlétéről. Majd tudakozódunk másoktól is, bizonyára akad, a ki hírt adhat az ön atyjáról.

Mirabal úr is megígérte, hogy tudakozódní fog; vigasztalta a rokonszenves ifjút, hogy ne esüggedjen, s lehetségesnek tartotta, hogy nem a maga neve alatt járt Kermor ezredes San-Fernandóban.

Az első kísérlet tehát nem sikerült. Mirabal nem tudott semmit Kermor ezredesről. Másnap Miguel úr bemutatta Jeant a kormányzóknak, a ki szintén nem hallott semmit Kermor ezredesről. Mindössze ötödik éve, hogy ide került, nem is hallotta tehát az ezredes nevét. Megígérte, hogy mindent megtesz, a mi hatáskörébe esik, hogy az atyját kereső ifjút nyomra vezesse.

Martial őrmester dühöngött, legfőképpen ön-maga ellen, hogy ekkora útat megtett az unoka-öcsésével — még pedig hiába.

Helloch sem nyugodott. Mindenfelé kérdezősködött, de eredmény nélkül kellett a falcára visszatérnie. Nagyon rossz kedvű, szótalan volt.

— Mi lelt téged? — kérde tőle másodnap este Paterne.

— Semmi . . . épen semmi!

— Semmi . . . azaz hogy mégis valami. Hiszen igaz, szomorú ennek a Jeannak a dolga, de mégis azt hinném, a miniszter téged nem azért küldött az Orinoco vidékére, hogy Kermor ezredest felkeresd?

— Miért nem?

— Ugyan ne tréfálj, beszéljünk komolyan! Először is abban a ritka szerencsében részesültél, hogy megmenthetted a haláltól a Kermor ezredes fiát —

— A fiát? . . . — kiáltott fel élénken Helloch —

majd hozzá tevén . . . igaz . . . a fiát . . . Talán jobb lett volna, ha ott vész szegény, ha az apját hiába keresi . . .

— Jakab, nem értelek téged!

— Persze, hogy nem értesz, mert ezt a dolgot egyáltalában nem tudod, nem tudhatod megérteni.

— Köszönöm alássan!

Másnap Mirabal tudatta Jeannal, hogy a san-fernandóbeliek emlékeznek egy idegenre, a ki ez előtt tizenkét évvel megfordult a városban, de hogy francia volt-e, azt nem tudhatta meg senki.

Jeannak e hír hallatára megdobbant a szíve:

— Merre vette útját az az idegen? — kérde izgatottan.

— Az Orinoco-forrás vidéke felé — felelé Mirabal.

— Nem hallottak azóta semmit róla?

— Nem.

Ekkor Helloch — mert ő is jelen volt — így szólott:

— Megtudhatnók, ha felkeresnők azt a vidéket, (Folytatása következik.)

A LÉGY.

2

Elbeszélés a renaissance korából.

Valóban, a mester harsány hangja mellett egy más finomabb, édes színezetű hangot lehetett megkülönböztetni.

— Ez monsignore Chigi, ő szentségének kamarása, — súgta Alberto az ifjú fülébe. — Palotája a közelben van és gyakran elkiséri a mestert, ha együtt távoznak a Vatikánból.

— Kérve kérem önt, kedves Alberto, rejtse el valahol, míg a vendég eltávozik és ön a mestert jelenlétemre szépszerével előkészítheti. Ha Michel-Angelo most itt talál, minden teketória nélkül ki-dob engem.

A segéd alig fojthatta el nevetését, látván a szegény ifjú aggódását. «Ha már így van a dolog, Guglielmo úr, — szól sietősen, — hát bújjék el abba a szobába, a tanítványoknak fentartott műhely az, a többi már az Úristen dolga, ki nem szokta eszben hagyni a derék művészelkéket.

— Ezer köszönet! — A fiatal Ferrucci egy szempillantás alatt elpárolgott; ideje is volt már, mert alig termett a segéd a maga palettáinál és festékes bögréinél a szögletben, mikor az ajtó megnyílt és a nagy művész kísérelével, egy papruhás öreg úrral a műterembe lépett.

II.

Michel-Angelo nem volt sem nagy, sem kövér, de izmos, karesú termetű. Noha még csak harminczas éveit tiporta, éles metszésű profilja, sűrű

szemöldökei alatt elővillogó szemei, rövidre nyírt haja és tömött szakála első pillantásra öregebbnek mutatták. A mester világosbarna arcán határozottan ott voltak nyomai heves, háborgó természetének, mely nagy jósága mellett sem hagyta el élete végeig; ha azonban szívének szelidebb húrjai megszólaltak, vonásai is ellágyultak, megszelidültek. Persze most épenséggel nem ez volt az eset. A fáradhatatlan tevékenységű Gyula pápa új, halasztást nem tűrő tervekről beszélt és a művész kifogásait meg sem hallgatta. «Szegény védenczem!» sóhajtott a segéd a maga szögletében, mikor e kevés jót sejtető jeleket látta.

A két úr könnyedén viszonzta a köszöntését, aztán az előkelő vendég egész figyelmét az állványon kifeszített képre fordította, mely a menekülésben levő szent családot ábrázolta pihenés közben. Roppant mód örvendezett, hogy a festő szent Józsefet a maga arcvonásaival látta el.

— Az előkelő megrendelő maga akarta így — jelentette ki a festő — csakhogy én hizelegtem önmagamnak. Egyenes orrot adtam Megváltónk nevelő apjának, mert életében bizonyára egyenes orral dicsekedhetett. Voltakép a természethez híven kellett volna lemásolnom, aztán a képet a Ferrucci családnak ajánlanom, tette hozzá epésen.

A kamarás fölnevetett. «Mihály mester minden tekintetben elüt a közönséges halandóktól — mondá — és Ferrucci lovag talán csak a sorsnak volt eszköze, midőn az ön külsejét ily különös

MICHELANGELO. — JEREMIÁS PRÓFÉTA.
A Sixtus-kápolna mennyezetén.

ismertető jellel diszítette. Ne boszankodjék, kedves mesterem! folytatá tovább a vendég, érdekes hírt hoztam önnek. Tudom, hogy ön mennyire és mily teljes joggal tiszteli testvérét a magasztos művészetben, a nürnbergi Dürer Albertet».

— Igaza van, monsignore, mi van vele?

— Ma tudtam meg, hogy Dürer Albert már jó régen elhagyta hazáját és műremekeink megszemlélése végett Itáliában tartózkodik. Bizonyos dolog, hogy néhány héttel ezelőtt Flórenczben járt s ott esőndesen, meghuzódva élt — ne ijedjen meg, mester — mint Ferrucci Bernardo lovag vendége.

A mester boszús mozdulatot tett, azután élénken kiáltá:

— Ön azt mondja, Dürer mester Flórenczben volt? De hol van most? Kétségtelen, hogy Rómába jó, de mikor jó, hol akar lakni? Senki el nem vitathatja tőlem, hogy az én vendégem legyen. Rómában Dürer Albert csak Michel-Angelo vendége lehet, vagy — a pápáé.

A kamarás mosolygott az önérzetes művész-büszkeség e nyilatkozásán.

— Dürer mester meg fogja látogatni Rómát és legelső renden Itáliának legnagyobb művészt; ezt ő maga jelentette ki, viszonzá. Csakhogy egyebet senkinek sem mondott, mikor Flórenczből elutazott; ellenkezőleg arra kérte barátait, ne kutassák hollétét, alkalomadtán majd ő maga fogja őket erről tudósítani. Ez az értesítés Rómából származik.

MICHELANGELO. — SYBILLA DELPHICA.
A Sixtus-kápolna mennyezetén.

— Dürer Albert itt van és Michel-Angelo még nem váltott vele testvéri kézszerítést! — kiáltá indulatosan a mester. — Még ma fölkeresem Spinelli biborost; az ő gondja az idegeneknek szemmel tartása.

— Félek, hogy keveset fog használni, jegyzé meg a kamarás. A biboros már értesült a hírről. Esze ágában sincsen, hogy kikémleltessen egy békés, ártatlan embert, a kinek megvannak az okai, hogy ismeretlenben maradjon. A nagy művészek szeszélyesek, ezt magáról tudhatja ön, Mihály mester, nemde? — biggyesztette hozzá a nagy úr mosolyogva. — A kanczelláriának egy tisztviselője, ki nürnbergi ember és nagy földijét szemtül-szembe ismeri, állítólag találkozott néhány nappal ezelőtt az egyszerű ruhát viselő Dürerrel a Szent Péter-templomban. Ön tehát fékezze türelmetlenségét, míg észak Apollója a maga jószántából föl nem keresi dél Apollóját.

Michel-Angelo vállat vont. «Ki tudja? Azt mondják, Dürer mogorva és barátságtalan, mint az északiak általában».

A beszélgetés már tárgyra fordult és a kamarás rövid idő múlva elbucszott. A festő kikísérte vendégét, miután azonban annak kocsija elrobogott, megint visszajött műtermébe, holott máskor ebéd után lakására szokott menni.

— Alberto!

A segéd tüstént ott termett.

— Mit parancsol, mester?

— Még csak rövid ideje, — szólott a művész, — hogy ön kimaradt segédem helyett nálam van, de máris sikerült bizalmamat megnyernie. Szeretem keresetlen, rövid modorát, hogy nem sokat beszél, annál többet tesz.

— Köszönöm, mester.

— Ön azt mondta nekem, hogy Dürer Albertet szemtül-szembe ismeri.

— Akárcsak magamat, mester.

— Jól van. Ma estétől fogva ön minden fel-tünést kerülve, nyomozásra indul, hogy rábukkanjon erre a mi félénk madarunkra. Bejárja a templomokat és a műkincsek tárait, melyek őt ide vonzották. Teljes szabadságot adok önnek és bérét kétszeresre emelem. Kész-e erre és megelégszik-e ezzel?

— Oh igen, kész vagyok, mester, — válaszolt a segéd — és biztosan tudom, hogy ön általam elérí célját. Ámde ajánlatával nem vagyok megelégedve.

— Ahán! a német medve talpait mutogatja, — nevetett a mester. — Mit kívánsz hát?

— Nagylelkű uram ön nekem, Mihály mester, bérem, mit öntől kapok, tökéletesen elegendő, nem kell nekem több egy soldoval sem. De ha kedvére vagyok, egy kérésem volna önhöz, egy kis kérésem, mely önnek nem kerül sem pénzébe, sem idejébe, sem fáradságába. Teljesítené ezt nekem?

Michel-Angelo felelni akart, a mikor az oldalsó szobából tompa robaj hangzott. A szerencsétlen ifjú, ki oda rekkentette el magát, hogy sorsa jobbra fordulását várja, vigyázatlanul feldöntött egy állványt, mely reesegeve zuhant a márványtalapra.

— Kisértetekjárnak itt világos nappal? — kiáltá a művész és meclőtt Alberto megakadályozhatta vagy felvilágosíthatta volna, a mester már betopant a végzetes szobába.

Ámulva hökölt vissza. A küszöbön szinte megható helyzetben, összekulcsolt kezekkel állott a szegény Ferrucci Guglielmo.

— Ne haragudjék, drága mester, én vagyok, csak én. Fel akartam önt keresni, hogy még egyszer megkérleljem, de mert ön nem egyedül jött, féltem, hátha láb alatt leszek és ide rejtőztem, ebbe a szobába . . .

— A hol azután a szerencsés véletlen, jobban mondva: ügytelensége elárulta az ön jelenlétét, kit egyszer s mindenkorra kiutasítottam innét. Ön jól tudja, hogy neve gyűlöletes előttem.

— Mester, legyen kegyes. Nem tehetek róla, hogy Ferrucci a nevem. Dolgozni fogok éjjelnappal, hogy tetszését kinyerjem.

— Soba! nem akarok Ferruceit látni magam körül, nem veszem fel önt tanítványomnak.

A festő visszatért műtermébe, hátat fordított a fiatal embernek, maga pedig az állványon kifeszített festményéhez fordult, végigvonván azon néhányszor esetét, de inkább színből, mint valójában. A fiatal ember nyomon követte.

— Mester!

De ez már sok volt a Michel-Angelo természetének. Kipezsdült haragja, mint a színültig telt pohár és hatalmasat dobbantott lábával a földön. «Süket ön?» rivallt az ifjúra — és arca vörös volt, mint a pipacs.

Guglielmo azonban, noha Alberto lebeszélően intett neki, még egy utolsó kísérletet tett. «Drága mester, esdekelt, ne nézzen rám oly haragosan. Az ön arcán nagy lelkének és jó szívének kifejezését láthatja az, ki ért a dologhoz. De a harag eltorzítja vonásait. Ön a boldogságos József ábrázatában a tulajdon magát örökítette meg: ó mily

jóságosan és hűségesen tekint a gyermek Üdvözítőre! Gondolja el most már az ember, mily ék-telenség volna, ha egy légy vagy más valami csunya bogár szállna a nevelő atya homlokára vagy arcára! Vajon túrné-e ön ezt, vagy eltorzítaná-e ilyképen a saját remekművét? Hessegessen el, ó mester, a legyet a tulajdon homlokáról!»

Az ifjú megható szavai nem tévesztették el hatásukat a nagy művészre. Egy perczig elgondolkozott, de aztán megint csak így szólott, ha nem is oly keményen, mint előbb: «Nem használhatom önt, menjen!»

A segéd odalépett a még egyre habozó ifjúhoz, «Menjen — sügta fülébe — aztán egy óra múlva: az én felelősségemre, jöjjön vissza».

Guglielmo fölemelte lehorgasztott fejét. Tehát némi remény pislákol még! «Jól van, mester, megyek — mondá nyugodtan — de azt hiszem, hogy utolsó szavát nem mondotta ki ügyemben».

Michel-Angelo vállat vont és nem felelt. Mikor a makaes aspiráns elhagyta a műtermet, a mester félredobta az ecsetet. «Nincs étvágyam, nem ebédelek, bár gazdasszonyom morgolódni fog. Ma rossz napom van. És délután még képemmel lesz dolgom. A mi önt illeti, készüljön el nyomozó útjára, míg vissza jövök», fordult Alberto-hoz, miközben elindult.

— Bocsánat, mester, valamiről megfeledkezett.

— Mi az? — A művész homlokára felleg borult.

— Adja szavát, mester, hogy kis kérésemet teljesíteni fogja, ha majd megbízását szerencsésen végrehajtottam. Csak akkor kívánom ezt a teljesítést, mikor Dürer Albertet Michel-Angeloval szembeállítottam, itt, ezen a helyen.

— És micsoda kérés ez? — A mester türelmetlenül játszott ujjáival.

— Csak akkor mondhatom meg, ha rábukkan tam Dürerre, — felelt Alberto, — önnek azonban előre meg kell ígérenie. Minden tétova nélkül teheti: becsületes ember mondja ezt önnek.

— Isten neki! — kiáltá a művész és nagy harsánnyal távozott, mintha attól félt volna, hogy megint valami akadály jó a nyakára.

A segéd magára maradt a tágas teremben. Kis ideig töprenkedve állt ott, aztán mosolygás suhant át napbarnította vonásain. Arca egészen földerült. Nem ment szögletébe szereihez, hanem igenis, valami sajátos szint kevert össze, ecsetet és palettát fogott és oda — lépett az állványhoz, melyen Michel-Angelo képe volt kifeszítve: a szent család . . .

(Vége következik.)

VELENCZEI LEVÉL.

A *Tanulók Lapja* számára írta ifj. Wlassics Gyula.

Mikor még nem láttalak, nagyhirű Venezia, azt hittem, az Ezeregyéj tündérvilágát rejted; mikor megláttalak, páratlan város, beteljesülve láttam gyermekségem minden ábrándját, s ha azóta nem látlak, Adria gyöngye, szüntelen visszavágyom Italia kék ege alá, siető gondoládba.

Aranyos bölcsője hangulataimnak, csak hogy látlak újra!

Rám borul ismét a kék levegősátor, árasztva derűt; siklik alattam a karesű gondola hatyúvonta égbeli szekéreként; locsog a Grand Canale apró hulláma bájosan, mint a sferák zenéje; fényes palotáid büszke sora, mint valami álomkép, tűnik elém. Hallom néped zengzetes nyelvének fülbemászó zenéjét, érzem annyi dicsőséget látott napod fénysugarait; — fogva tart bűvös erőd, melyet megfejteni nem tudok.

Az a bűvös zománcz lehet az, melyet a múlt idők emlékére a csodálat és kegyelet lehelt.

S nem ebből magyarázható-e a vágy, mely, ha tőled távol vagyok, neved pusztá említésére, minden emlékre, mely hozzád csatol, újólag kél szívémben?

Ebben a színben látok mindent a csodás szigetvárosban, — hogyne, hisz a régmúlt időkre emlékeztet itt minden: a gazdagság káprázatos pompája és a szomorú pusztulás megmegújuló jelei; — a Szt. Márk-templom ragyogó cizcomái és a mély börtönök örök sötétsége . . .

Ez a sok nagy ellentét mily különös hangulatba ejt!

A mérhetetlen gazdagságot alig képes felfogni lelkem, mikor a hetvenkét templom töméntelen kincsére gondolok, — de viszont a legkeserűbb nyomort látom, mikor egy-egy szűk sikátorba pillantok, melynek sajnálatra méltó, dülöngő viskói oly megható ellentétet képeznek a fényes paloták kemény márványával.

És mindenben ott sötétlik a rohanó idők büszke patinája, melyen tűnődve, észrevétlen is visszazúll képzeletünk a dicsőséges multba, midőn Velence szárnyas oroszlánja tündökölt az ébredő és a nyugvó nap sugarában, midőn a dicső Zenok és Contarinok hordozták körül győzelmes zászlóikat, midőn Bellini, Tizian, Veronese és Tintoretto festettek, *Leopardi* faragott és mindazok éltek, kiknek emlékét azóta bevonta a hálás kegyelet és a határtalan becsülés soha le nem málló zománczával.

S mikor ezen hatalmas alakjaira gondolok, nem csak Velence, de az egész világ történelmének, úgy érzem, hogy eróm igen csekély, és nem vagyok méltó, hogy ily nagy nevekről írjak.

Különben is merész vállalkozás Velenczéről írni, melynek minden zegét-zugát, minden követ megénekelték immár a halhatatlanok.

Felcserélték a Pó-melléki síkság termékeny földjeit az adriai öböl sziklás szigeteivel, békés földművelőkből viharezett hajósokká, nyugtalan halászokká lettek.

Elképzelni is nehéz azt a rengeteg munkát, melyet akkor végeztek, mikor a lábuk alatt lévő talajt biztosították. Hány millió pilóta kellett

COLLEONI BARTOLOMMEO LOVAS SZOBRA.

De oly nagy a hatalom, mely e városban fogva tart, oly nagy a lelkesedés, melylyel e tárgyakat lelkem körülveszi, hogy némely gondolatomnak kifejezést adni — lelki szükséglet.

... Szerencsétlen, hontalan bujdosók voltak a későbbi hatalmas Velence alapítói, kiket hazájukból a hún néparadat kisodort.

ahhoz, hogy a töméntelen sok építészeti remekmű felépülhessen rajtok, mily rengeteg erdőt kellett kivágni, hogy fájuk alapul szolgálhasson!

Mivé lettek ezen erdőirtások következtében a Karst, régen rengetegekkal borított hegyoldalai, melyek most szármalmas pusztaságukkal a kecskéknek sem juttatnak elegendő táplálékot!...

Ez az árnyék. — De talán hatalmasabb a fény...

A levágott fák koronája drágább gyümölcsöt hozott itt, mind ott, a hol élve zöldelt. Mesés paloták, fenséges templomok ezek a koronák, melyeket a vállalkozó kalmárnép gyorsan növekedő gazdagsága megtöltött a művelt világ elképzelhető pompájával.

Midőn a jólét elérte tetőpontját, s hatalma teljesen meg volt erősítve, elkezdtek virágozni a különböző művészetek.

A velencei iskola megalapítója, Giovanni Bellini olyan igaz művészlélek volt, hogy emberfeletti Madonnája előtt a Santa Maria Gloriosa

Rám legnagyobb hatást gyakorolt a velencei «Accademia delle belle arti»-ban látott *Assunta* és *Mária templomba* menése, — e két remekmű, melyeket valahányszor Velenczébe megyek, megnézni el nem fogok mulasztani, s melyeknek emléke élni fog bennem örökké.

Az *Assuntában* a szent Szűz megdicsőülését a festő rendelkezésére álló eszközökkel hatalmasabban megörökítve nem tudnám elképzelni, — s a templomba menetel serdülő Máriája, a mint ájtatos orezácskával, kis szoknyáját könnyedén felfogva lépked, oly bájos egyszerűségében és

A SZENT MÁRK-TÉR.

dei Frari templom sekrestyéjében, «kénytelenek vagyunk azt hinni, hogy valami túlvilági erő vezette öntudatlanul az alkotó művész kezét, mert nem tudjuk elképzelni, hogy emberi képzelet, emberi akarat, emberi tudás képes volna a fenkölttség, a lelki tisztaság, a mennyei gyönyör ily egyszerű, keresetlen, közvetlen és igaz kifejezésére.» (Berzeviczy).

Nem is szólok a Bellini tanítványainak fényes soráról; — elég ha egyet kiemelek közülük, a lánglelkű *Tiziánt*, a kinek meleg színei sohasem tévesztik el hatásukat, s alakjainak nemes formái, művészi csoportosítása, mozgása nevét még életében halhatatlaníták.

naivságában, a tömeg mozgása pedig oly élő és természetes, hogy ez a két kép maga elég volna arra, hogy a halhatatlanság gloriáját vonják a művész feje köré.

Ez a kép annyiban is érdekes, hogy a tömeg között egy jóképű elárusító személyében Tizián a saját édes anyját örököltette meg.

De elhagyva az Accademia delle belle arti, egy kis gondolkozás után, állapodjunk meg pár percre a Giovanni Paolo templom előtti téren, s szenteljünk egy pár percet a világ leghíresebb lovaszobrának.

Bartolommeo Colleoni emlékszóbra az, melyet Verocchio rajzai nyomán készített a velenceiek

termékeny szobrásza, Leopardi, ki gyönyörű sir-emlékekkel is gazdagította a velencei templomok kincsesházát.

Nem tudom, mit esodáljunk-e inkább a Colleoni remek szobrán, a nemes paripa büszke tartását-e, vagy a harezedett condottiere fenséges, kissé gögös tekintetét; — a természetihven ábrázolt állat duzzadó ereit-e, vagy a gondosan mintázott szerszámnak részletében is szabatos kivitelét?

Leopardinak, e frappans hatású, világhírű lovasszobrán kívül, melyről nem tudjuk megállapítani, vajjon neki, vagy a tervező Verocchionak van-e benne nagyobb érdeme — több szép sir-emléke is maradt fenn.

E téren aztán méltó utódjai Sansovino, a kinek nevével Velenczében minduntalan találkozunk, és később Canova. Ez utóbbtól a Tizian emlékének szentelt remek dombormű kiváló díszére válik a gazdag templomnak, melyet ékesít.

A Szt. Márk-templom értékes szobordíszei között nem egyszer bukkanunk Sansovino nevére, de az ő legbecesebb alkotásait az építészet terén találhatjuk fel.

Ő volt a renaissance megalapítója a velencei építészetben. Nagyszerű könyvtár-épülete s nem egy remek általa épített palazzo első látásra magukra vonják a figyelmet.

De álljunk meg egy perczre, mikor Velence építészetéről van szó, szenteljünk pár sort e teljesen különálló valaminek.

Első látásra természetesen nem jut eszünkbe, azt kutatni, hogy minő modorban van építve a remekmű, melyet bámulunk. Először a hatásával ismerkedünk meg, és azután vizsgáljuk a stylusát.

A Szt. Márk-templom kire ne tett volna mély hatást, ismerte legyen azt ezer fotografiáról, s a doge-palota szemlélésénél melyikünk ne kiáltana fel az elragadtatás szózatával?!

A Szt. Márk-templom az építő művészet örökös esodája; a miniatűr Márkus-tér: a bájos Piazzetta tündérmesebe való kép; a doge-palota utólrhetetlen remekmű.

Nézzük tehát most, miképen érték el a hatást, mely, mint élő kép marad meg a szemlélő lelkében.

Eleinte alkalmazzuk a különböző stylusok fötulajdonságait, — és különös, mindegyikből találunk valamit, de egyiket se egészen.

Tehát következőképp kimondhatjuk, hogy Velence építészeti remekeiben a különböző stylusok sajátos keverése uralkodik, mely alapján nehéz dolog azonban oly tökélyre van vive,

hogy e műrekekhez fogható nem lelünk egyebütt.

De vizsgáljuk közelebről a doge-palotát, hatoljunk be udvarába. Itt ritka meglepetés vár reánk; a doge-palota remek, mégis inkább byzancezi façade-jának merő ellentéte ez a tiszta renaissance-udvar, mély az óriások lépesőjének hatalmas csoportozatával feledhetetlen hatást teszen a szemlélőre.

A doge-palota építőinek művészete abban rejlik, hogy ezek a modor-beli merész ellentétek nem szűlnék visszás hatást, sőt emelik a esodálatot, melylyel e különleges remekmű eltölt.

Végigmenve a remek termeken, melyek falain fel-feltűnik a szárnyas oroszán, s melyekben sok apró érdekességét leljük a régi köztársaság romantikus korának, — elfelejteti velünk a nagy tanácssterem a «tizek» vérel moeskolt emlékeit. Itt van elhelyezve a mesés termékenységű *Tintoretto* óriás *Paradicsoma*, mely előtt az alkotó művész kitartását esodáljuk, melylyel az alakok millióját képes volt kidolgozottan ábrázolni.

Mert nem hiány odavetett vonásokból áll ez a rengeteg terjedelmű kép, mint azt a mai esetkezeléshez szokott szemlélő gondolhatta volna, hiszen ez nem férne össze a velencei gondos iskola alapelveivel. Ki van ott dolgozva az apró részletekig minden s ennél fogva egy életet igénylő munkának tűnik fel. De e kitartásnál, e dícsérendő türelemnél és esodás termékenység-nél egyebet nem is esodáltam a Tintoretto nagy képén. Ez a nagy tömeg ugyanis fenomenalis hatásra van számítva, de mégsem éri el azt, mert nem nemes, hanem csak színpadí eszközökkel él; — a színek pedig, — lehet, hogy csak az idő jele — bágyadtak, erőtlének, hidegek; s az egész nagy képnek, mely milliónyi alakból áll, emléke csak mint egy zürzavaros chaosz maradt meg lelkemben.

A doge-palotából kijövet ismét megcsodálom a Piazzetta festői cziczomáit, aztán a Campanile mellett rálépek a Márkus-tér márványkövezetére. Elöttem a hullámzó embertömeg: palástba burkolt kétes férfialakok suhannak el, kikben a hajdankori bravok utódjaira vélünk ismerni, gyönyörű olasz nők szenvedélyes fekete szemei villognak köröttem, a bűbájós olasz nyelv édes velencei tájkiejtése hangzik a langyos levegőben; — a hold kikandikál a Márkus-templom kupolája mögül.

A szűk merceriákon bolyongok aztán, hol

éjfélig sűrög-forog az embertömeg; — s míg máshol ilyenkor az utcza kiholtnak látszik, addig itt lüktet az élet duzzadó ere.

Kifáradva a ezéltalan bolyongásban, a molonál beleszállok egy gondoliba, melynek birtokosa, a gondolieri már messziről kiabál:

— Gondola, signor, gondola! . . .

De a mig odaérek, három lazaroni is megszólít, és levéve kalapját, könyörög:

— Per l'amor del Santo Bambino! Un soldo, signor, mi muore di fama!

(Az isten szerelméért! Egy garast, uram! Meghalok éhen!)

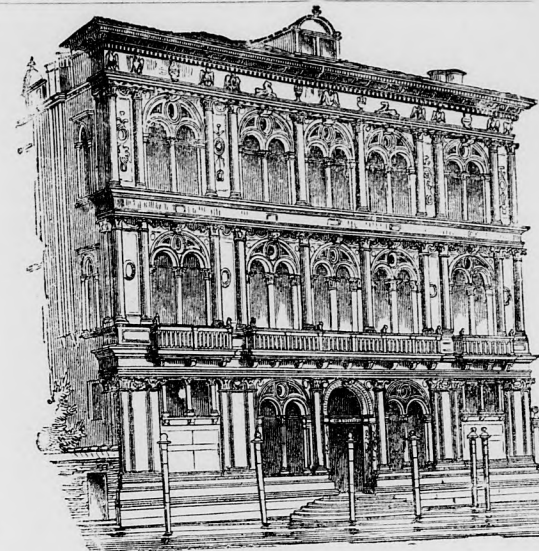
A nagy Csatorna apró hullámai úgy susognak, mint a sphérák zenéje, a karesű gondola hattyúvonta égbeli szekéreként siklik — s a távoból egy bűbájós olasz melodia hangjait hozza felém a lenge szellő.

AZ ANGOL LABDARÚGÓ JÁTÉK. (Football.)

A *Tanulók Lapja* számára.

Napjainkban nagyon sokszor és mindenütt hangoztatott elv Juvenalishnak szálló igévé lett mondása: *mens sana in corpore sano*. Ne csak szellemünket, eszünket fejlesszük, hanem igyekezzünk gyarapodni testben is, erőben is! Szellemi nevelésben részesülünk zsenge gyermek-ségünk óta már, mindenkinek első tanítói a szülői, majd idősebb korunkban bejutunk az iskolába, hol a heti 30 tanóra s ezen felül otthoni tanulásunk lelkünket nevelheti eléggé (természetesen ha bennünk is van akarat, igyekezet), de a héten a néhány tornaóra a legszebb törekvés mellett is édes-kevés arra, hogy a középiskola elvégzése után testünket is *éreltnék*, edzettek mondhatnók. Az e téren tapasztalt hiányokat vannak hivatva pótolni a nálunk is mindinkább elterjedő iskolai játékirándulások, melyeket részben az iskolák maguk, részben pedig az ifjúsági önképző-körök rendeznek. Az ily kirándulásokon nagyobbára a már elődeinkről reánk maradt diákjátékok szoktak szerepelni, azonban néhány helyen már az angol játékok némelyikét is játszó. Ezek hazánkban csakis a legutolsó időben kezdtek meghonosodni, először a *lawn-tennis* és a *croquet*, a két legszelidebb játék, a többit megelőzte veszélyes híre s megakadályozta elterjedésüket. De a tényeknek végre győzedelmeskedniök kellett az előítéletek felett: s a *football*, *cricket*, *golf* és társaik második hazát nyertek Németországban, innen jöttek azután Ausztriába és végül hozzánk. Mai cikkünknek czélja a *football* ismertetése lesz.

Mint neve is mutatja, a football oly labdajáték, melyben főszerepe a lábnek van, a játék két neme is a szerint oszlik meg, vajjon szabad-e

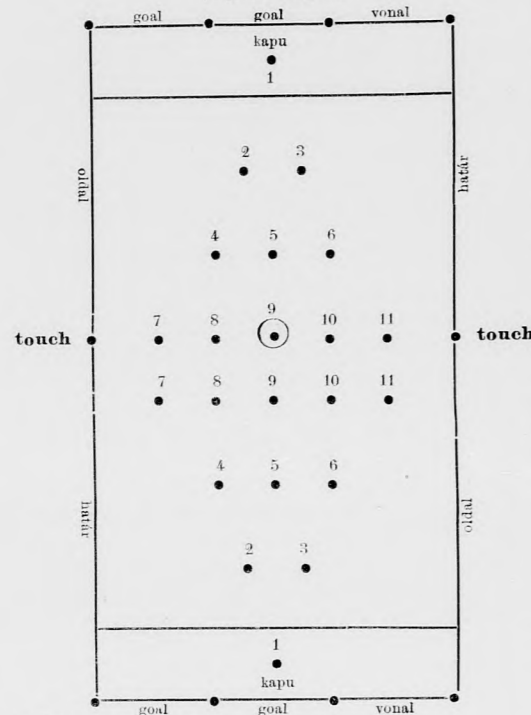

A VENDRAMI-CALERGI PALOTA VELENCZÉBEN.

kézzel a labdához érni vagy nem: az előbbi a *Rugby Football*, az utóbbi pedig az *Association Football* nevet viseli, mai cikkünkben csakis ez utóbbiról kívánunk szólni. A résztvevők száma e játékokban pontosan nincs meghatározva, de 30 embernél több nem igen szokta játszani, általában 22 egyén vesz részt a játékban, kik két egyenlő részre oszolva két pártot képeznek. A játékszer egy bőrből készült s levegővel felfújt labda, melynek átmérője rendszerint 26—30 cm. szokott lenni; a czél e labdát az ellenfél 7-35 méter széles és 2-50 méter magas kapujába (goal) lábbal behajszolni. A labda felfogására s így a nyeres illetve vesztes elhárítására vannak a kapuban a *kapuvédék* (mind-egyik kapuban 1—1 játészó, u. n. Goal Keeper), kiknek meg van az a joguk, hogy kézzel is nyulhatnak a labdához. Természetes, hogy ily küzdelemhez a játészók előnyös felállítása is szükséges, mely elhelyezést a játék folyamán is tanácsos megtartani, a mennyire a körülmények engedik. Az általános elfogadott állítás a következő: mindkét párt részéről legelől áll az 5 *csatázó*, (forwards), legközelebb a játészótér szélességi középvonalához; a kapuhoz legközelebb (de nem a kapuban) vannak elhelyezve a *hátvédék* (2 játészó u. n. Backs); ezek és a csatázók között áll a *Half Back*-ok (fedezetek) 3 játészóból álló vonala, a kapuban foglal helyet, mint előbb említettük, a kapuvéd. Ezek a feltétlenül szükséges résztvevők a játékhoz; ha esetleg több játészó volna, akkor vagy szaporítjuk az egyes csatárvonalakat, azaz a vonalak tagjainak számát, vagy pedig a fennmaradtakat tartalékba helyezzük szükség esetén valamely játészó pótlására. Ha az így felállított vonalak a játék alatt is megtartják egymáshoz való helyzetüket, az egyes sorok egymást fogják fedezni, illetve mindegyik az előtte állót, s a nyeres nagy küzdelembe fog kerülni, mert nem lesz rá eset, hogy valamely ponton, a hol a labda véletlenül

van, az egyik pártból többen lehetnének, s így előnyben volnának a másik párt felett. Számra nézve minden ponton egyenlően lesznek a küzdők s igazán szép játéknak azt nevezhetjük csak, a melyet hosszas küzdelem után a véletlen vagy az egyik párt győngülése dönt el. Még hevesebb lesz a harc, ha a játéktér (ground) az arányok maximumában jelöljük ki: 200 yard hosszúra (180 m.) és 100 yard szélesre.

A játékosok elhelyezése az Associationnál (a játék elején)

1. 1 kapuvéd (Goal Keeper)
2-3, 2-3 háttvédek (Backs)
4-5-6, 4-5-6 Half Backs
7-8-9-10-11, 7-8-9-10-11 csatázók (forwards)
(a körben álló 9 kezd.)

Legerősebben küzdenek a játékosok a kapuk körül, mikor legfőbb dolguk a Backeknek lesz: ugyanis az ő feladatuk a labdát lehetőleg nagy rugásokkal ismét a játéktér közepébe a forwardokhoz juttatni, ezeknek kell aztán a labdát az ellenfél rovására előre vinni. Ennek kétféle módja van: vagy nagy rúgással egyszerre messze hajtani a labdát, vagy pedig *hajszozni* azt, azaz úgy rúgni, hogy a labda fél méternél messzebb sohse gurulhasson a futó csatártól. A hajszozás előnyösebb, minthogy a labda mindig az illető forward lábához lesz úgyszólván kötve, s így nem kerülhet úgy az ellenfélhez, hogy az igazán, ezélozva rúghasson.

Igen nagy szerep jut az Associationban a kapuvédeknek is: a végveszély pillanatában, azaz mikor már a kapu közelében jár a labda, ő benők összpontosul a már-már levért párt reménysege vajjon meg tudják-e akadályozni, hogy a

labda bejuthasson a kapun. A közepén álló Half Backoknak mindenféleképpen jut szerepük: mint csatázók és mint háttvédek is játszanak, éppen azért nem lehet szigorúan meghatározni, még tanácsolni sem, hogy mikép viselkedjenek a játéknak — mint a forwardoknál és backoknál tehetjük — az ő szereplésük teljesen a körülményektől függ.

A játéknak természetesen vezetőik is vannak, mindkét részről 1—1 pártvezér (captain). A footballnál ezek, ellentétben sok más játékkal, résztvesznek a játéknak, legelőnyösebb ha mint kapuvédők játszanak, mert innen nyerhetnek legjobban áttekintést az egész játék felett.

Ez a mivolta a Football-Associationnak. Minden játéknál fontosak a játékszabályok, melyeket az összes résztvevőknek okvetlen ismerniök kell, hogy tudják magukat mihez tartani, s hogy vitás vagy különös esetekben valami döntő legyen. E czélból legjobbnak hisszük, ha olvasóinkkal megismertetjük az Association Footballnak a sportklubok által elfogadott szabályait.

1. §. Játéktér (ground).

A játéktér határainak arányai a következők: legnagyobb hosszúság 200 yard (180 méter), legkisebb hosszúság 100 yard (90 méter), legnagyobb szélesség 100 yard (90 méter), legkisebb szélesség 50 yard (45 méter).

Szélteben és hosszában ki kell a pályának jelölve lennie zászlókkal és határvonalakkal; továbbá a goalvonalról 12 yard távolságra (10:80 méter) is kell egy vonalat húzni (mindkét párt területén). A pálya középpontját láthatóan kell megjelölni, e pont körül egy 9 méter (10 yard) sugarú kört kell vonni. A kapuk 2—2 függélyes czölöpből állanak, melyek egymástól 8 yardnyira (7:35 méter) vannak (azaz egy kapunak a két czölöpe) és 8 láb (2:50 méter) magasán egy rúd van keresztben rájuk fektetve (a rúd kifeszített szalaggal is helyettesíthető). A labda kerülte nem lehet nagyobb, mint 55 czm., de nem lehet kisebb, mint 52 czm. és a nemzetközi verseny-mérkőzéseknél a játék kezdetén maximális súlya 425 25 gr. (15 uncia), minimális súlya 368:55 gr. (13 uncia) lehet.

2. §. Sorshúzás (Toss).

A játék megkezdése előtt sorsot húznak a két vezér között. A győztes választhat a kapuk között, vagy pedig fenntartja a maga pártjának a legelső rúgást. A játékot u. n. *Place Kick*-kel (helyből való rúgás) kell kezdeni, mely abban áll, hogy a labdát elhelyezzük a középpontba úgy, hogy az ott teljesen nyugodtan legyen. Most a kezdő csatázó elrúgja a labdát az ellenséges Goalvonal irányában. A másik pártnak nem szabad a középpontot 9 méternél jobban megközelítenie, mielőtt a rúgás meg nem történt. Ugyszintén senkinek sem szabad a pálya szélességi középvonalát a játék megkezdése előtt az ellenséges goalvonal irányában átlépnie. (Folyt. köv.)

„A KÉPZELT BETEG.”

(A második ifjúsági előadás a Nemzeti Színházban.)

«Bánk bán» zordon tragikuma után Molière derűs, verőfényes műzsáját élvezte ma az ifjuság. A multkori ünnepies, komoly hangulat helyett aranyos vidámság uralkodott a Nemzeti Színház kedves nézőterén. Nem volt a darabban komikus helyzet, ötlet avagy mondás, mely hatás nélkül maradt volna. Ezer fiatal torokból hangzott harmonikus az egészséges kaczagás . . .

A függöny felgördülte után Várady Antal lépett a felolvasó-asztal elé. Várady költő, tanár és dramaturgus egy személyben; ebből kifolyólag előadását is, melyet szabadon tartott lendületeség, pedagógiai tapintat és esztétikai érdekesség jellemezte. Azzal kezdte, hogy Molière «Képzelt beteg»-jét magyarra először Harsányi Pál fordította 1832-ben, majd Berezik Árpád, kinek fordításában a darabot adják. A Nemzetiben most kerül színre tizedszer (1894-ben adták először), de a Comédie Française-ben csak ezen évszázadban 565 ízben játszották el. Majd nagy vonásokban elmondotta Molière életét és jellemezte írói tehetségét. «A képzelt beteg» úgy keletkezett, hogy «Élomier hypochondre» czímen röpirat jelent meg, mely keményen kikel Molière ellen, mivel darabjaiban az orvosokat ostromozza és végül őt örülnék nyilvánítja. Erre mintegy visszavágásul írta meg a költő a «Képzelt beteg»-et, mely már a beteg Molièrenek műve, életének hanyatló szakában. Mellbaj gyötörte, iszonyú köhögési rohamokkal, melyek elfogták a színpadon is, úgy hogy egynehány szerepébe szántsándékkal írt köhögési utasításokat, hogy mintegy igazolva legyen. Baját még növelte, hogy «Escarbagnac grófnő» ez. kis vígjátékának előadásakor a földszinten összeverekedtek a gavallérok és a dulakodásban egy súlyos pipát dobtak Molière fejéhez. A darabot azon alkalommal akarta először előadatni a szerző, hogy XIV. Lajos a hollandok ellen viselt háborújából győzelmesen tért vissza Párisba; de a diadal mámorához illendőbbnek találták Racine «Mithridates»-ét. Így csak 1670-ben adták először. «A képzelt beteg» a halálfélelmet gúnyolja ki és az orvosi kart nevetségessé teszi. Argannak, a képzelt betegnek alakjában Molière önmagát viszi színpadra, sőt meg is nevezi magát. «Ez az örült Molière — fakad ki Argan — orvosokra szorúl és mégis kizégérezí az egész facultást. Nem fél, hogy az orvosok majd megboszúlják rajta magukat?» Mire Beralde, az

Molière szobra a Comédie Française-ban.

őesese, így vág vissza: «Elég baj a betegsége, minek kellene még azonfelül orvosok?» Remek a három kifigurázott doktor-alak, kivált a félkegyelmű Diaiforus Tamás, ki az anyósának szánt beszédet menyasszonyának mondja el. Angelika, a szerelmes leány és Toinette a szubrett, ismert molièrei alakok; de tökéletesen új Beline, a férje halálára számító asszony, ez az igazi női Tartuffe. Említésre méltó a kis Louison; ez az egyetlen gyermekszerep (az «Escarbagnac grófnő»-ben előfordulón kívül) Molière összes vígjátékaiban. E furfangos leányka miatt kiált föl Argan: «Nincsenek többé gyermekek!» És ezt már ezelőtt 200 esztendővel! (Óriási derűség a hallgatóság közt.) A darabhoz ballettel egybekötött mókás doktorrá-avatás csatlakozik (ennek fura makkaróni-verseiből nagy nevetést keltve, olvasott föl Várady néhányat, minthogy ezt a záradékot a Nemzetiben nem adják elő). 1673 február 17-ikén Molière nagybetegén játszott Argan szerepét, mert hát 50 embernek kellett kenyeret adnia! A doktorrá-avatás «Juro»-jánál köhögési roham fogta el, szája megtelt vérről és le kellett ülnie, miközben arca eltorzult a fájdalomtól. A publikum nevetett ezen . . . hisz, kedves ifjak, hányszor kelt kaczagást a színész, mi alatt szívét földulja a fájdalom! Az öltözőbe viték, majd haza, hol rövid idővel rá kiszervevett. Ott halt meg a csatatéren, mint hős, mint férfiú. Holta után alig akarták eltemetni. Ám az utókor jobban megbecsülte; az Akadémiában ott van szobra, rajta ezen felirással: «Az ő dicsőségéből nem hiányzott semmi, de a mienkből hiányzik ő.»

Ez a hü kivonata Várady Antal értekezésének, melyet az ifjúság nagy tetszéssel fogadott, háromszor-négyszer is kitapsolván a jeles dramaturgust. Azután kezdetét vette az előadás, melynek folyamán vége-hossza nem volt a derültségnek, jókedvnek.

A «Képzelt beteg» foglalatja röviden a következő: Argannak (*Gabányi*) egészen rögeszméjévé válik, hogy gyógyíthatatlan betegségben szenved, pedig voltaképp semmi baja nincsen. Pénzét medicinákra költi, orvosa és gyógyszerésze egész vagyont szereznek rajta. Azonfelül tökéletesen második feleségének, az álnok Béline-nek (*Helvey* Laura) hatalma alatt áll; ez mostoha leányát, Angelikát (*Alszeghy* Irma) ki akarja túrni az örökségből. Argan leányát is csak orvosnak szánja; választása Diaiforus Tamásra (*Császár*) esik, holott Angelika szíve Kleanté (*Dezső*), ki állítólag csempészi be magát a képzelt beteg házába. Angelika visszautasítja az esetlen orvosnövendéket, mire a Bélinetől felbőszített Argan kolostorba akarja őt küldeni. A szeretők érdekében sikra száll Toinette (*Nagy Ibolya*), a tüzről pattant komorna és Béralde (*Helvényi*), Argan öcsese. Béline visszadobja Purgon doktornak egy «csalhatatlan» orvosszerét, mire a felfortyant ember összetépi a Diaiforus Tamás javára írt adománylevelét. A házasságból így már nem lesz semmi. Hátra van még, hogy az elámitott Argan szeméit felnyissák. Az ügyes Toinette vállalja magára ezt a szerepet, csodadoktornak öltözve. Ráveszi a képzelt beteget, tettesse magát halottnak. Megtörténik s Béline tomboló örömet, Angelika kétségbeesett fájdalmat tanusít. Mire az öntudatra ébredt Argan «feltámad halottaiból», elkergeti házából a képmutató mostohát, keblére öleli lányát és beleegyezik a Kleanttal való egybekelésébe, csak azt az egy föltételt szabván ki, hogy — az ifjú az orvosi pályára lépjen.

Az előadás magas színvonalon mozgott, bár nem ártott volna, ha a darabot gondosabban purgálják. *Gabányi*nak a képzelt beteg elismert jeles alakítása, erős komikummal, jellemzetes maszokban játszása e nehéz szerepet; arczjátéka a holtak tettetés jelenetében ellenállhatatlan hatású. *Helvey* Laura művészi finomsággal mérsékli az álnok Béline ellenszenves voltát, *Nagy Ibolya* a nyelvezet és furfangos komornak valódi mintáját mutatja be, *Alszeghy* Irma pedig szépséges Angelika. *Császár* a hülye Diaiforus Tamás szerepében jóformán minden mozdulatával nevetetett. Megemlítjük még *Ruday* Terézt, egy

csöppnyi édes kis leányt, (lehet vagy 8 éves) a ki oly értelmesen és bátran adja a ravasz Louisonkát, hogy igazi tapsviharral jutalmazták. — *ár.*
A színház az utolsó helyig megtelt.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

A harmadik ifjúsági színelőadás.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

1899. április 19.

Szerda.

A VELENCZEI KALMÁR.

Vigjáték öt felvonásban.

Írta *Shakspeare*. Fordította *Ács Zsigmond*.

Személyek:

Venezei doge	-----	<i>Szigeti Imre</i>
Marceoi herceg	-----	<i>Ivánfi</i>
Arragoni herceg	-----	<i>Pálfi</i>
Antonio, venezei kalmár	-----	<i>Szaesnay</i>
Bassanio, barátja	-----	<i>Horváth</i>
Gratiano	-----	<i>Dezső</i>
Solanio	-----	<i>Mészáros</i>
Salarino	-----	<i>Latabár</i>
Lorenzo, Jessica kedvese	-----	<i>Mihályfi</i>
Shylock, zsidó	-----	<i>Ujházi</i>
Tabal, zsidó barátja	-----	<i>Körösmezői</i>
Lancelot Gobbo, Shylock szolgája	-----	<i>Zitáni</i>
Óreg Gobbo, Lancelot atyja	-----	<i>Gabányi</i>
Salerio venezei hírnök	-----	<i>Faludi</i>
Imok	-----	<i>Füredi</i>
Leonardo, Bassanio szolgája	-----	<i>Narcsisz</i>
Balthazar	-----	<i>Paulay</i>
Stephano	-----	<i>Abonyi</i>
Portia, gazdag urnő	-----	<i>Hegyesi M.</i>
Nerissa, kísértője	-----	<i>K. Géza Lina</i>
Jessica, Shylock leánya	-----	<i>Nagy Ibolya</i>

Az előadást **dr. Gyulai Ágost** felolvasása előzi meg.

Kezdeté fél háromkor.

Michelangeloról. E számban folytatni és kiegészíteni akarjuk a nagy művésztől való mondanivalóinkat. Michelangelo a szó szoros értelmében idegenkedett a festésztől, tüntetőleg szobrásznak vallotta magát és mégis a művészet e nemében utólrhetetlen alkotásokat hozott létre. 1504-ben abba a helyzetbe jutott, hogy Leonardo da Vincivel, az addig ismert legnagyobb képróval versenyezhetett. A florenzei tanács ugyanis egy-egy esataképet festetett velük a városház nagytermébe. Michelangelo a cascinoi esatát választotta, mikor az Arnoban fürdő florenzei katonákat meglepi a pisai sereg; a fürdő katonák hanyatt-homlok rohannak ki a vízből, fetöltöznek és megverik ellenségeiket. A dicsőség azonban, melyet e képpel aratott, nem szüntette meg idegenkedését a festésztől, míg a makacs művészt a Sixtus-kápolna falképeinek megalkotására bírhatta. Őt jelenetben festette meg itt a Teremtést. Bámulatos fenséget kifejező képek ezek, de Michelangelo egyénisége és felfogása legeredetiebben az ugyane kápolnában festett próféta és Sybilla-alakokban nyilvánul meg. Szertelen szellemi és akarati erőttől duzzadnak ez alakok, melyek oly élethűséggel vannak festve, hogy minden pillanatban fölkelni látszanak. A Jeruzsálem bukásán kesergő *Jeremiás prófétát* és a *delphiü Sybillát* mutatjuk be a Sixtus-kápolna e mennyezetképei közül.

1510-ben fejezte be Michelangelo e munkát, de

csak 24 évvel később, III. Pál unszolására vette föl újra az esetet, már hatvanéves korában. Hét évig dolgozott az utolsó ítéletet ábrázoló képen, a világ legnagyobb falfestményén. Az utolsó ítélet mint «Dies irae» tűnik itt föl: Krisztus körlelhetetlen biróként jelenik meg s haragban égő arezzal kárhözatra utasítja a gonoszokat. A kép festése közben történt, hogy a pápa meglátogatta Michelangelot és kíséretében levő udvarmestere, Cesene Balázs hevesen gáncsolni kezdte az elkárhozottak csoportját. «Koresmába való alakok», mondta a festészethez mit sem értő ember. Alig fordított hátat, a mester már odavetette körvonalaát a képre, hol aztán számarfülekkel szerepel, mint Minos — az elátkozottak között. Így boszulta meg magát.

Hetvenkét éves volt már Michelangelo, mikor 1546-ban a Szent Péter-templom építésének élére állott. Az ő műve a templomnak főjellegét megadó része: a szédületes kupola, mely egész Róma fölött uralkodik és az építőművészetnek utólrhetetlen remeke. Híven fejezi ki Michelangelo művészetének jellemét. Ez a *fenség*, mely a legtökéletesebb plasztikában nyilvánul. Fő ezélja a rendkívüli, a csodás, a magasztos előtűntetése volt: műveiben a szépség is a nagyszerűségnek és méltóságnak, a kellem is a legnagyobb komolyságnak színében tűnik föl.

Verne legújabb munkája, a Jégsphinx jelent meg a Franklin-Társulat kiadásában megjelenő teljes magyar Verne-kiadásban. Egy a déli jégsark körül való kalandos út leírása ez, azzal a bámulatos sajátossággal megírva, mely tökéletes illuziót kelt az olvasóban és mindvégig fogva tartja érdeklődésünket. A «*Halbrane*» hajó utasai arra vállalkoznak, hogy Poe Edgar egy útleírásának vakmerő hőstét, Pym Arthurt, a déli sark egyik szigetén fölkeressék. Mert a hajó kapitányában a szent meggyőződés él, hogy Pym csakugyan végig élte kalandjait és hajótöréstől megmenekülve még él. Rendkívül érdekes út után, a Halbrane utasai maguk is vihartól, hajótöréstől megmegyelve, csakugyan riakadnak a Pym hajójának néhány emberére s magára Pymre is — holtan. A sarkköri tengervilág rejtelmek pompás hátterül szolgálnak az érdeklődést mindvégig lebilincselő történethez. *Gaal Mózes* magyar prózáján gyönyörűség olvasni ezt a regényt, melyet az eredeti kiadásnak Rioux-féle remek illusztrációi díszítenek. Ára fűzve 2 frt, vászonkötésben 2 frt 60 kr.

Tompa Mihály és a természet. 14. számunknak ily című közleménye befejezett egész, mely folytatásra nem szorul. Szerzője *Réti József*.

VEGYESEK.

Olvasóinkat előre értesítjük, hogy szerkesztőségünk május 1-jétől fogva helyet változtat: IV. Egyetem-utca 4. alá költözködik át, hol a kiadóhivatal is van. Május 1-jétől kezdve tehát minden ügyben e címhez tessék fordulni.

A kis tengerész. A gyerekszobában a képeskönyvek és játékok között nagyon különféle ambíciók teremnek. A kis ember néha huszár akar lenni, még pedig generális, a legtöbb azonban kocsisságra vágyódik. Idő múltával, a mikor a kis ember elolvassa az első Verne-regényt, ismét megváltozik az ambíciója és elhatározza, hogy tengerész lesz. Erre az elhatározásra jutott tavaly a tizenhárom éves *Schneider* Elemér, egy államvasúti ellenőr fia s kalandos tervétől elfogultan, május havában megszökött a szülei háztól. Hiába kutattak utána, a kis Elemérnek teljesen nyoma

veszett. Másfél év múltán a fiú most adott először életjelt magáról egy levélben, a melyet atyjának írt. Előadta, hogy Fiuméba szökött s ott az *Aeolus* nevű angol két árbócos kereskedelmi hajón inasnak vétele föl magát. Az *Aeolus* Bombayba hajózott s mire partot ért, a kis inast már mindenki megkedvelte. Angolul, spanyolul hamar megtanult a fiú, majd két angol hajótsízt segítségével a hajózás tudományából is vizsgázott. A kapitány nagy szorgalmáért matrónak léptette elő s a fiú boldogan írta meg ezt atyjának.

AZ ISKOLA VILÁGÁBÓL.

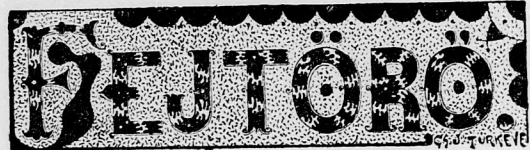
Önképzőkori krónika. A *késmárki* felső keresk. iskolának már öt esztendeje van önképzőköre, a mely mint az alábbiakból kiténik, nagy buzgalommal szolgálja a magyarság ügyét a felsővidéki németiség közepe. A kör a jelen iskolai évben a legnagyobb kegyelettel ülte meg az *aradi vértanúk* halálának 50. évi évfordulóját s a mellett október 28-ikán Kisfaludy Sándor és Károly, november 4-ikén Garay János, január 7-ikén Petőfi Sándor, február 4-ikén Eötvös József báró emlékére irodalmi gyűléseket rendezett. Mindezeket azonban nagyban fölülmúlta az «*Arany-matiné*», a melyen a helybeli ág. ev. lyceum és a női keresk. tanfolyam hallgatói is jelen voltak. A megnyitót beszédet Czira Endre titkár tartotta; Arany János életét és költészetét Schweiger Márk ismertette, balladáiról Sarkady Sándor tartott felolvasást. Az ünnepelt költő művei közül szavalták a «*Fülemilé*»-t, «*Tetemre hívás*»-t, «*Pázmán lovag*»-ot és «*V. László*»-t. A *hajói* kath. főgimnázium márczius 5-ikén tartotta XI. gyűlését. A tárgysorozatból kiemelendő Herrmann M. VIII. o. t. humoros felolvasása «*Tragikum és komikum*» ezimmel. Az elnöklő tanár úr kihirdette az ez évi pályatételket, melyek a következők: 1. «Az ember tragédiájának» széptani fejtegetése. 2. A népköltészet sajátosságai Petőfinél. 3. Párhuzam Vörösmarty és Arany epikai költészeté között. 4. Tetszés szerinti választott latin, francia és német költemény fordítása. A latin költemények átültetésénél az elnök úr lehetőleg modern formák alkalmazására szólítja fel a pályázókat. A jutalmak könyvekből állanak. — *Szegedi* főgimnázium, márczius 12. Ezen a napon volt húsz éve annak, hogy a Tisza vize rombadöntötte a virágzó alföldi várost. Alkalomszerű volt tehát SchaarElemér VIII. oszt. tan. felolvasása «*Szeged újjáéledése*»-ről. Söreghy Mátyás VIII. o. tan. «A drámai elemek közmondásainkban» cz. dolgozatát mutatta be. A bírálók nagy csomó verselményét vetettek el.

Felavatas. Márczius hó 23-ikán avatták fel ünnepélyesen a nagyszabéban magyar kir. állami főgimnáziumot, a mely a magyarság ezen exponált helyén kulturmissziót teljesít. Az intézet félezernél több tanulója 1/210 órákor délelőtt a helybeli róm. kath. plébánia templomba vonult háláadó istentiszteletre a tanári karral együtt. 11 órákor az intézet dísztermében folyt le a felavatas ünnepélyes actusa. Az ifjúság a «*Szózat*»-ot énekelte. Thalmann Gusztáv főispán és a szászok grófja szép beszéd kíséretében adta át a palotaszerű épületet a kormány nevében az igazgatóságnak. Ferenczy István igazgató ezután remek beszédben vette ezt át, megemlékezve az intézet 200 éves múltjáról. Végre a «*Hymnus*»-t adta elő az ifjúsági ének- és zenekar. Az ünnepélyen jelen voltak: a magyarországi román gör. kel. egyház feje Metianu metropolita, az erdélyrészi evangélikus egyház püspöke Dr. Müller, az erdélyrészi hadtestparancsnok Probst Emil az összes tábornokokkal és tisztikkal.

az összes hivatalok fejei, az összes intézetek tanárai és még számos notabilitás. Este az ünnepélyt bankett fejezte be, melyen úgy a tanári kar, mint az ifjúság részt vett. Számítalan üdvözlő felirat és távirat érkezett.

A Pártütők, Kisfaludy Károlynak örökifjú vigjátéka két helyen is szerepelt ifjúsági színelőadás tárgyául. Husvét hétfőjén Szegeden játszották el a *Cyertyánosi* konviktus tanuló ifjai, április 15-ikén Léván az ottani kegyesrendi főgimnázium diákjai. Az előadást mindkét helyen táncszivigalom követte.

Képes levelezőlapokat szeretnének a kollégákkal váltani: *Köves Sándor* főgimn. V. o. t. (Nagybánya), *Borosnyai L. Oszkár* (Brassó, Fekete-utca 49. sz.) [budapestiekét kivéve], *Herczeg Dezső* kereskedelmi akadémiái tanuló (Székesfehérvár, Jókai-utca 10. sz.), *Ilaa Lajos* felső keresk. isk. tanuló (Szombathely), *Glasner Győző* (Liptó-Rózsahegy), *Fleischer Béla* főgimn. VIII. o. t. (N.-Várad), *Emenet György* tanuló (Szeged, Templom-tér 4. sz.), *Kunetz Béla* főgimnázista (Szabadka), *Luspay Sándor* VIII. ker. gimn. tanuló, *ifj. Izsák Gyula* (V. Alkotmány-utca 3. I. 5.). Együttal kijelentjük, hogy a levelezőlapok viszonzását nem ellenőrizzük és ebbeli panaszoknak helyet többé nem adunk.

Rovatvezető: Csizsár József.

Számítási kérdés:

Melyik azon szám, melynek $\frac{2}{3}$ része 11-gyel nagyobb, mint a fele?

Földrajzi kérdés:

Mi a neve azon régi görög tartománynak, a mely Hellas nyugati részében, a korinthusi öböl bejáratánál fekszik? Csak azon szövetség által nyert jelentőséget, a mely ellenese volt az achaei szövetségnek; 189-ben római uralom alá került.

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1899. április 20.

A 14. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Földrajzi kérdés: Bereczki hegyespart. **Természettudományi kérdés:** Keresztes pók (epeira diadema), különös ismertető jele az, hogy potrohán fehér vagy sárga keresztidomú rajolat van. **Képrejtvény:** Fülel vára.

Holjesen fejtették meg: *Hell Ferencz*, *Glósz Ödön*, *Benisch Arthur*, *Borosnyai Ottó*, *Köves Sándor*, *Téglás Géza*, *Halmi Gyula*, *Herczeg Dezső*, *Pivny Aladár*, *Tenner Pál*, *Kövér Árpád*, *Scherz Alfréd*, *Takács Gyula*, *Tronner Rezső*, *Schwitzer Zoltán*, *Langfelder Béla*, *Kima László*, *Kinsky Jenő*, *Kelemen Imre*, *Hartmann Gaston* lovag, *Kozsereán Gergely*, *Niedermayer Gyula*, *Gürtler István*, *Markó Árpád*, *Novák János*, *Schlosser Irma*, *Rosenbaum Ernő*, *Borosnyai Oszkár*, *Munkácsy Elek*, *Weisz Hugó*, *Pataki István*, *Luspay Sándor*, *Dada András*, *Joannovits György*, *Pohnitzky Leó*, *Niegreisz*

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

János, ifj. Izsák Gyula, *Koszorús Kálmán*, *Pláger Leó*, *Kunetz Béla*, *Várdai István*, *Kurimay Mihály*, *Miróczky Árpád*, *Ruffly Kálmán*, *Jakab János*, *Schmid Károly*, *Kukuberger Henrik*, *Bundzsich János*, *Czira Endre*, *Ia Borda Jenő*, *Szeremley Császár Loránd*, *Kertész Tivadar*, *Szabó Lajos*, *Kund Vince*, *Névedi Botka Andor*, *Weiller Vilmos*, *Lauffer Ödön* és *Rezső*, *Jakabb Gyula*, *Tájber Oszkár*, *Nick Róbert*, *Szécskay Dezső*, *Horváth Dezső*, *Báró Maillot Nándor*, *Zomody József*, *Laczko Géza*, *Steinschneider Ernő*, *Osztróvszky József* és *Antal*, *Granitz Géza*, *Géczy Géza*, *Krausz Nándor*, *Danzinger Kálmán*, *Schutz Lajos*, *Gábrriel Ferencz*, *Fürst Albert*, *Kotschy Ferencz*, *Groedel Lajos*, *Vadas Zoltán*, *Vivátez Ernő*, *Cservenka Károly*, *Pichler Agost*, *Pongrácz Tibor*, *Tóth Elek*, *Biró Endre*, *Freyler József*, *Litsek Zoltán*, *Antony Gyula*, *Kaiser Ottó*, *Sebők Dezső*, *Fejes István*, *Edelstein Aladár*, *Hübner János*, *Pappszász Tamás*, *Puskás Endre*, *Wagner László*, *Kurcz József*, *Kronstein B.*, *Szenyovszky Ferencz*, *Kohn Aladár*, *Mikocsevits Antal*.

A kitűzött könyvjutalmat, Almássy: *Magyar Közmondások* cz. művet *Hell Ferencz* főgimn. tanuló nyerte el Esztergomban.

SZERKESZTŐI TELEFON.

Fűzfapoéta. Debreczen. Költeménye az «Isten veled hazám, bátrak hazája! Isten veled és messze elmegyek!» sorokkal kezdődik meg végződik. Melyeket mintha hallottunk volna már valahol. — **T. K.** és **Sz. B.** Fel-szólalásuk alapján álljon e helyt, hogy a 13. számban megírt soproni márczius 15-iki ünnep nem a Lähne-intézetben, hanem a főreáliskolában volt. — **B. A.** Szeged. A Mensa Academicának tagja lehet minden egyetemi polgár. A havi járandóság 15 frt. — **B. O.** Brassó. Ismétlje meg kérdéseit. — **T. S.** Ajánlkozását elfogadjuk. Céljának megfelelnek a «Természettudományi Közlöny» és a német «Mutter Erde» szaklapok. — **T. G.** Déva. «Toldi» I. éneke 12. szakaszában

«Mert csak az kössön ki Toldival, ha drága
S nem megúnt előtte Isten szép világa.»

ellentmondás csak első szempillantásra látszik. Értelme: csak az kössön ki Toldival, ki szereti az életét, mert az ilyen azt hatalmasan fogja védelmezni; míg az életűnt ember nem fog erősen ellenállni. — **Karcsagi önképzőkör.** Elkészett, pedig örömet hoztuk volna. Üdvözlöt. — **S. D.** Elénken el bírjuk képzelné a helyzetét. Egy ambíciózus hatodik osztálybeli ifjúnak «hallgató tag»-ként ülni az önképzőkörben és activ részvétel nélkül figyelni az elmetűzölő vitákra: bezzeg kisebbszerű tantalusi kín ez! Azonban vigasztalódjék, jövőre virrad az ön napja is. Beküldött Herder-fordítása alakilag gyöngye, de nem hiányzik belőle a kifejezés biztossága. — **N. K.** «Ovakodom a melegtől». Inkább ily izetlen humoreszkek írásától óvakodjék. — **H. L.** Szombathely és **K. J.** Körmöcbánya. Arra nem vállalkoztunk, s nem is vállalkozunk, hogy azokat, a kik a képes levelezőlapokat nem viszonzozzák, lapunkban felszólítsuk, hogy kötelességüknek tegyenek eleget. Nincs is egyéb dolgunk! — **T. P.** Arad. 1. Aldorfai és Széchenyi alakja közt leg-följebb a vég az egyező. Egyebekben hogy lehet benne Sz-re ismerni? Kéltött alak. 2. «Az Orinocoon fölfelé» magyarul a T. L.-ban jelenik meg először, — azután, ha itt megjelent, könyvalakban is kapható lesz. 3. A mi a kiadóhivatal dolga, azt vele intézze el, — mi közvetítésre nem vállalkozunk. — **W. R.** Nagyszombat. A jegyzőséghez 6 osztály és jegyzői vizsga kell, a melynek letétele nincs életkorhoz mérve. A ki jegyző akar lenni, annak jegyzői irodában ajánlatos praktizálni. — **H.** Esztergom. Tudósításait szívesen vesszük. Gyűjtsön minél több előfizetőt is. — **S. Z.** Arad. Olyan furesza thénáról kérdez, hogy arra komolyan nem lehet felelni. **W. B.** Kassa. Azt a mit kérdez, megtalálhatja a T. L. azon számaiban, a melyekben a Nyelvőrrel referálunk. — Több kérdésre a jövő számban felelünk.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	FŐMUNKATÁRS:	SZERKESZTŐSÉG:
Negyed évre... 1 frt 20 kr.	Dr RUPP KORNÉL	GAAL MÓZES.	Budapest, IX., Soroksári-u. 31.
Fél évre... 2 frt 40 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.		KIADÓHIVATAL:
Egész évre... 4 frt 80 kr.	Megjelenik minden vasárnap.		Budapest, IV., Egyetem-utca 4.
			Kéziratokat nem adunk vissza.

Az ifjúsági előadások műsora.

II.

Ifjaink jól tudják a poétikából, hogy Shakspeare mellett az igazi drámai mélységnek és tragikus hatásnak egyedül a spanyol költők: Calderon, Lope de Vega és Moreto a mesterei. Sajnos, a nagyközönség ezeknek a neveit minálunk csupán az irodalomtörténetből ismeri, a színpadról egyáltalán nem. Ellenben a modern Echegaray darabjaitól szíves-örömmel rázatja meg idegeit. . . . A tervezetben egyedül Calderon *Zalameai bírója* képviseli a spanyol drámairodalmat; e helyett értékesebbet szeretnénk: Moretonak *«Közönyl közöny»*-nyel című vigjátékát, melyet műfaji remekként állít ifjaink elé az elmélet is. Ezt különben is adják a Nemzeti Színházban. Említsük meg azután Calderonnak *Állhatatos fejedelm* és *Az élet álom* cz. mélyseges drámáit, melyeket Györy V. kitűnő fordításában bírnak.

A francia klasszikus drámát egyes-egymagában mutatja be a tervezetben Racine *Britannicus* (mely egyébként a Nemzetiben is csak ezután kerül színre, mint première). Igaz, hogy ezen árvaságnak meg van az oka. Corneille dagályos páthosza idejét múlta és Racine legtöbb műve is elavult. Ámde az *Athalia* még egyre üde; ennek a halhatatlan tragédiának ifjúsági előadásainkhoz fennáll az az érdekes vonatkozása, hogy Racine a maga idejében — az ifjúságnak írta, egy leánynevelő kolostor részére. Azért is oly nemesen tiszta.

Lessing *Bölcs Nánánja* mellé ajánlatos volna *Barnhelmi Mimmát* fölvenni. A németesztétikusok ebben sokáig a vigjáték mintaképét tisztelték és nem ok nélkül. Főlelevenítve kétségtelenül ropant hatást tenne. Kevésnek találjuk, hogy

Göthe-től csak a *Faustot* hozza a lista; méltó társul szegődnék hozzá az *Iphigenia Taurisban*. Diákkoromban elégszer észleltem ennek rendkívüli hatását; azok a társaim, kik hadilábon állottak a német nyelvvel és ebből kifolyólag sehogy sem lelkesedtek *Tellért* meg *Hermann és Dorothyáért*, mivelhogy sült nimetek voltak ő kelmek — elragadtatva csüngöttek e művön, melyben halhatatlanul forr össze az ókor és újkor költői szellemeinek szépsége. Bécsben az *Iphigeniával* kezdték az ifjúsági előadásokat.

Schiller drámái talentumát nem igen szerencsésen tükrözteti a jegyzék. Az *Ármány* és *szerelem* a rikító polgári drámának, a *Messinai hölgy* pedig a lehangoló, romlasztó szenvedélyével izgató sorstragédiának typusa. A «klasszikus» elnevezés nagyobb joggal illik *Tell Vilmosra* meg *Orleansi szüzre*, melyekből magasztos erényeknek gyönyörű példát tanulja az ifjúság, továbbá *Wallensteinre*, mely erős és tiszta tragikumot hord magában. Ezek középiskolai olvasmányok és mindenesetre méltóbban képviselnék Schillert a föntieknél. Helyeseljük Grillparzer *Medeájának* fölvetelét is, mely Jászai Marink felülmúlhatatlan alakítása; Laube «Essex gróf»-ja azonban fölöslegesnek látszik; e jó német úr darabja helyett bizony szívesebben tapsolnánk Teleki «Kegyenez»-ének!

A magyar drámairodalmat a következő ciklusban mutatja be a tervezet: Bánk bán *Katonától*, A kérők, Csalódások, Pártütők *Kisfaludy* Károlytól, Áldozat, Csongor és Tünde *Vörösmarty*-tól, A cigány, Fönn az ernyő, nincsen kas, Liliomfi, II. Rákóczy Ferencz fogsága *Szigliget*-től, Báró és bankár *Hugó* Károlytól, Az ember tragédiája *Madáchtól*, Arany ember, Levente, Szigetvári vértanúk *Jókai* Mórtól, Himfy dalai